

Tollbamondás

Részlet a bonyhádi gimnáziumban 2007. november 6-án, a magyar tudomány napján elhangzott ünnepi beszédből: (.)

„Hagyományainkhoz híven évek óta ezen a napon koszorúzzuk meg egykori gimnáziumi tanulónk, Lotz János nyelvészprofesszor emléktábláját. Lotz János bonyhádi gimnáziumi éve alatt tehetségével és szorgalmával kiemelkedő teljesítményt nyújtott. Tanulmányai után Stockholmban, majd a New York-i Columbia Egyetemen tanított (.) és kutatta a magyar nyelvet. Az 1960-as években Amerika egyik vezető nyelvészeként a világ nyelveinek összegyűjtése és összehasonlítása volt a feladata. Lotz János azért tudta megrajzolni a világ nyelveinek széles panorámáját, mert kiválóan ismerte saját hazájának kultúráját és nyelvét, a magyart. Az állítás fordítva is igaz: azért válhatott százada egyik legjelentősebb magyar nyelvészévé, mert alapos ismeretekkel rendelkezett a nagyvilág nyelveiről is.”

Útmutató a tollbamondáshoz

Először olvassuk el végig a szöveget, utána egy teljes mondatot olvassunk fel, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra olvassuk el az egész szöveget!

Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden diák végez.

1. Mit jelentenek az alábbi fogalmak a szövegben?**6/***Egy szóval vagy kifejezéssel add meg a rokon értelmű fogalmat!*

- fórum: **színtér, nyilvánosság**
- designer: *(itt)* **formatervező, grafikus**
- grafika: **kép, ábra, rajz**
- embléma: **jelkép, logó**
- hungarológia: **magyarságtudomány**
- globális: **átfogó, teljes körű, univerzális**

2. Számold meg!**6/**

Ennyi szín szerepel a logóban összesen.	6
Ennyi évszázaddal ezelőtt írták a jelmondat versét.	4
Ennyi a nemzeti színek száma.	3
Ennyi szélességi kör látható a logón.	6
Ennyi keresztnév szerepel a szövegben.	3
Ennyi igekötős ige van a második bekezdésben.	1

3. A logó. Mi jelképezi a ...?**4/**

- ... magyarságot: **nemzeti színek**
- ... nemzetköziséget: **a földgömbön a kontinensek**
- ... Társaság szervezet jellegét: **a szélességi körök**
- ... kulturális jellegét: **jelmondat/búzákalász**

4. Miért érdemes tagnak lenni?**4/***Egészítsd ki a szöveget a megfelelő kifejezésekkel!*

<i>kutatás</i>	<i>eltérő</i>	<i>nemzeti</i>	<i>érték</i>	<i>tudományos</i>
	<i>civilizáció</i>	<i>hungarológus</i>	<i>szereplő</i>	<i>tagság</i>

Minden egyes **NEMZETI** (*milyen?*) hagyomány önálló alkotóeleme az egyetemes emberi kultúrának, azon belül egyedi szint, **ÉRTÉK**et (*mit?*) képvisel, amelynek ápolása és **KUTATÁ**Sa (*mije?*) általános emberi érdek. Ezen elgondolás jegyében alakították meg a világ számos országában tevékenykedő **HUNGAROLÓGUS**ok (*kik?*) a nemzetközi, tudományos szervezetüket.

1. Döntsd el, hogy melyik írásmód a helyes! Ha j-vel kell írni a szót, 1-est írf a második oszlopba, ha ly-nal, akkor 2-est, ha j és ly is lehet, akkor X-et, ha egyik sem, akkor 0-t!

14/

1=j

2=ly

X=j és ly is lehet

0=egyik sem

1. muszá__	1
2. se__t	1
3. kibocsá__t	0
4. sú__t	X
5. i__edtség	1
6. mora__	1
7. hierarchi__a	0

8. fo__t	X
9. valami__e	1
10. fog__a	X
11. esté__e	X
12. mo__os	2
13. bog__a	X
13+1 dö__fös	2

2. Egészítsd ki az alábbi mondatokat a leginkább odaillő mondatközi írásjelekkel! Ne csak vesszőket alkalmazz!

10/

Petinek minden **sikerül**; csak **tudnám**, hogy csinálja.

„**Mi** hátra volt **még**, **elkövetkezett**” – kezdi Vajda János egyik híres versét.

Jaj, Berci, már megint nem vettél hazafelé sem **kiflit**, sem tejet!

A te véleményeddel ellentétben – **amit** amúgy sem sikerült észérvekkel alátámasztanod –, az osztály többi tagja velem ért egyet. *vagy zárójelek*

Igaz, hogy repülővel való utazáskor nem nyomhat a bőröndöm **többet**, **mint** 20 kg?

Nyelvünkben folyton keletkeznek összetett **szavak**: **műhold**, **távírányító**, számítógép stb.

Minden egyes központosási hibáért 1 pontot vonjunk le a 10-ből.

3. Döntsd el, hogy a következő szavakat el lehet-e választani a megjelölt helyen! Karikázd be a helytelen elválasztások számjelét!

9/

1. Andrá-ssy	2. ala-pállapot	3. Babit-sé
4. frid-zsider	5. leg-eslegelső	6. hón-alj
7. egyszer-smind	8. kert-ig	9. Horatius-szal

4. Húzd alá mindegyik sorban a kakukktojást, tehát a hibásan írt kifejezést!

7/

a) fej fej mellett, meg meg áll, nap nap után, ember ember hátán

b) állást foglal, szemet szúr, véget ér, számon kér

c) meg kell néznie, ki-be járkál, ki ne boruljon, össze-vissza beszél

d) zezzugos, tereferél, dimbesdombos, limlom

e) műkölépcső, tízfőnyi, aranylánc, húszéves

f) jobbkézsabály, vers- és prózamondás, kutya-macska barátság, C-vitamin-adagolás

g) megismerőtevékenység, cseppkőbarlang, aláírásgyűjtés, rabszolgakereskedelem

5. Jelöld X-szel a megfelelő oszlopban, hogy az alábbi kifejezések aláhúzott részére melyik állítás igaz!

7/

A: A megjelölt helyen pontot alkalmazunk.

B: A megjelölt helyen nem alkalmazunk pontot.

	A	B
3_ -nak ért célba	X	
5_–8. vsz.		X
Ft_		X
márc. 27_ -éig		X
2026_ tavaszán		X
a 2008_ -as válság		X
2026_ tavaszi	X	

6. Írd le helyesen az alábbi kifejezéseket!

13/

magyar anyanyelvű

magyar himnusz

magyar–német szakos tanár

Magyar Érdemrend (*díj*)

Magyar értelmező kéziszótár-beli

Magyar–Finn Társaság (*tulajdonnév*)

Magyar Hírlap-beli

Magyar Köztársaság

magyar nemzeti banki

magyaróra (*iskolában*)

magyartanár (=a magyar nyelv és irodalom tanára)

magyarnóta-énekes

magyar–olasz kapcsolatok

Összesen: 60 pont

Elért pontszám: _____ pont